

'Banken werden grootste bankrovers aller tijden'

INTERVIEW, Van onze correspondent Diederik van Hoogstraten

gepubliceerd op 06 oktober 2008 09:37, bijgewerkt op 6 oktober 2008 10:10

NEW YORK - Onderzoeksjournalist publiceerde boek waarin hij kredietcrisis voorspelde nadat 28 uitgevers het hadden afgewezen.

Is het al tijd voor de schuldvraag? Danny Schechter vindt van wel. 'Het was de grootste bankroof in de geschiedenis – geen overval op een bank, maar een roof door banken', schrijft de onderzoeksjournalist in zijn net verschenen boek *Plunder* over de kredietcrisis. 'Het verrijkte een paar mensen, terwijl complete wijken werden verwoest.'

Schechter pluist uit wat er de afgelopen jaren gebeurde: armlastige burgers kregen zogenoemde subprime-hypotheekleningen aangeprezen, die ze niet begrepen. De hypotheekleningen werden doorverkocht en gebundeld in complexe beleggingen. Zolang de huizenprijzen stegen en de leningen werden afbetaald, ging het goed. Toen steeds meer mensen daar niet meer toe in staat waren, stortte het subprime-systeem in, waarna de andere sectoren volgen.

Schechter wijst met een beschuldigende vinger naar hypotheekverstrekkers, roekeloze makelaren, zelfzuchtige bankiers, domme politici, 'het systeem', en de media 'die weinig over de crisis schreven in de periode dat het nog wat had kunnen uitmaken'.

Schechters manuscript werd door 28 uitgevers afgewezen, vertelt hij in zijn stampvolle kantoortje zonder ramen in New York. Sommigen wilden alleen een economisch boek uitgeven als het 'twintig tips om geld te verdienen' zou bevatten. Anderen vonden hem alarmistisch. 'Hoe kun je nou zeggen dat alles zal instorten', werd hem begin 2008 gevraagd.

Meteen na de publicatie in september werd duidelijk dat Schechter een vooruitziende blik had. 'Een week nadat mijn boek uitkwam, stortte Lehmann Brothers in', zegt hij. De val van zakenbank Lehman zette de recente golf van problemen in de bankwereld in gang. Met een grijns: 'Ik voorspelde ongeveer

alles al in mijn documentaire *In Debt We Trust* uit 2006.'

Stelt het wat voor, het reddingsplan van Washington?

'Dit is de grootste crisis sinds de jaren dertig en de Congresleden maken zich druk over extraatjes voor hun eigen achterban. Schaamteloos. Zo bevat het pakket wetten ineens miljoenensteun voor makers van efficiënte wasmachines. En steun voor vissers in Alaska, om het Congreslid uit Alaska te beïnvloeden. Het blijft een politieke, kleingeestige benadering.'

Maar zoals de Democraat Barney Frank zei: als je het plan niet politiek wil maken, moet je het niet in handen geven van 535 politici.

'Ik vraag: is dit een beloning voor de mensen die de crisis veroorzaken? Dat zeggen Democraten. Republikeinen zeggen dat het reddingsplan communisme is, socialisme, dat de overheid de economie overneemt – onder leiding van minister, nee, van *kameraad* Paulson van Goldman Sachs.

'Het plan is een pleister. Over de bronnen van de volgende crises staat er niets in. De andere vormen van krediet. De hedgefonds. Het commerciële onroerend goed. Die worden niet genoemd.'

U zegt dat niemand het wil hebben over de ware aard van de crisis.

'De crisis is het gevolg van een criminele operatie, niet van een reeks vergissingen, zoals we steeds horen. Een Duitse krant sprak van een 'financiële 11/9', die Amerika zichzelf heeft aangedaan. De overheid steunde de 'roofelingen' voor de armste en minst bewuste groepen, waarna de waardepapieren opnieuw werden doorverkocht. Daar werd aan verdiend: Wall Street maakte vorig jaar nog 13 miljard dollar winst in deze sector, ná de instorting van subprime. Dat is obsceen. Het werd ook niet goed gevolgd door media en toezichthouders.

'Ik ben echt niet de enige die het een misdaad noemt. De FBI heeft vierhonderd mensen vrijgemaakt voor onderzoek hiernaar. Er lopen 1.400 zaken; 26 grote bedrijven worden bekeken.

'Het is een vergissing te denken dat het alleen om beperkte boekhoudfraude ging. Het gaat om de kwetsbaarste consumenten die werden bedrogen. De

ware misdaad is de verplaatsing van rijkdom, honderden miljarden dollars, van de armste wijken naar de rijkste ondernemingen.'

Hoe kon het zo lang doorgaan?

'Voor een effectieve boodschap moet je iets vaak herhalen. Dat wist Goebbels al. Rond de crisis was en is het verhaal dat er vergissingen zijn gemaakt en enkele politici zijn gecorrumpeerd, maar dat de fundamenten van het systeem sterk zijn. Het probleem zou bestaan uit onverantwoordelijke burgers en onverantwoordelijke verstrekkers van leningen, horen we. Alsof dat hetzelfde is! Mevrouw Jones, een arme moeder die zo'n lening is aangepraat, is even schuldig als Countrywide Financial, het bedrijf dat die schandalige leningen verstrekke? Ga toch weg.'

De mensen die veel meer leenden dan ze aankonden, dragen geen eigen verantwoordelijkheid?

'Natuurlijk wel. We kunnen de kleptocraten op Wall Street en de corrupte politici de schuld geven en sommigen zullen achter de tralies komen. Maar hoe zit het met ons? Waar waren wij zelf?

'Aan de andere kant: mensen begrepen de leningen met hoge rentes gewoon niet. Als jij in een achterbuurt woont en iemand biedt je de kans op een beter huis in een betere wijk met betere scholen, dan ga je daar op in. Ze zeggen: 'Maak je geen zorgen, je kan er geld uithalen, het pand zal in waarde stijgen, je kunt het verkopen.'

'We willen allemaal de *American dream*, maar we kunnen ons dat niet allemaal veroorloven. Mensen kopen niet alleen de huizen en de dure vakanties, ze kopen de ideologie, het gevoel van 'het is mijn recht, ik verdien dit'.

Zal dit veranderen?

'Er wordt in het onderwijs geen aandacht aan besteed. Sterker, universiteiten werken samen met creditcardbedrijven om hun product te verspreiden, maar koppelen die niet aan verplichte cursussen in financieel management.

'Onze samenleving was een plek waar dingen worden gemaakt, maar is een

samenleving geworden die dingen verkoopt, koopt en consumeert. Het winkelcentrum heeft de fabriek vervangen als icoon van onze economie.'

url: http://www.volkskrant.nl/buitenland/article1074585.ece/Banken_werden_grootste_bankrovers_aller_tijden